

(39). Post quadragesimale sequitur Quatuor Temporum jejunium, quod sane perinde ac illud antiquum in Ecclesia esse multis demonstrari posset, si opus foret. Nam S. Leo pontifex, sermone vii, jejunia hæc ab universa Ecclesia suo tempore servata commemorat, atque apostolicæ traditioni accepta refert. Sed circa tempus ea servandi ac numerum præterea jejuniorum ejusmodi, aliqua fuit in Ecclesia varietas. Primum siquidem, trium duntaxat temporum servabatur jejunium, quartum deinde, ut observatum est clarissimo Bellarmino, decreto Calisti Romani pontificis additum fuit. Quantum vero ad tempus spectat primum jejunium, quod erat vernum, sub initium mensis Martii servabatur, secundum celebrabatur hebdomada secunda mensis Junii, tertium hebdomada tertia Septembri, quartum vero hebdomada quarta Decembri. Communiorum tamen hæc servandi jejunia morem hunc fuisse scribunt S. Leo et Gelasius primus, pontifices; videlicet ut primum in prima Quadragesimæ hebdomada, secundum in hebdomada Pentecostes, tertium in hebdomada tertia Septembri, quartum denique in tertia Decembri hebdomada celebrarentur; qui certe mos etiamnum in Romana Ecclesia servatur.

(40). Tertio in loco statui debet ab antiquissimo tempore in Ecclesia receptum quartæ et sextæ feriæ jejunium. Commendatum namque ac præceptum legimus hoc jejunium in apostolicis canonibus, canone 69, ubi hæc leguntur: « Si quis episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel lector, vel cantor, sanctam Paschæ Quadragesimam non jejunat, vel quartam diem, vel Parasceven, deponatur, » atque Origenes homilia x in Leviticum: « Habemus (inquit) quartam et sextam septimanæ dies, quibus solemniter jejunamus. » Illud est autem observandum, jejunium de quo hic loquimur non fuisse tanquam ad præceptum, sed ad consilium, tanquam spectans in Ecclesia receptum. Superflua quippe fuissent Quatuor Temporum jejunia, si per totum annum in prædictis feriis vi præcepti jejunare fideles debuissent.

(41). Obtinuitolum in Ecclesia jejunium etiam Sabbati in memoriam sepulture Christi, ex apostolo Petro, nonnulli existimant, derivatum. Multi tamen variis temporibus prodire conciliorum canones illud jejunium vetantes, excepto Sabbato majoris hebdomadæ; idque ea de causa fuit vetitum, ne fideles cum Manichæis sentire viderentur qui Sabbato jejunandum esse putabant ad ostendendum odium erga malum Deum, quem mundi hujus ac colendi Sabbati auctorem communiscebantur. Ex his canonibus occasionem sumserunt Græci jejunium Sabbati improbandi, quia dum in Oriente præsertim hæretici Manichæi jejunio Sabbati abutebantur, congruum omnino erat eos morem illorum declinare. Cum autem Ecclesia Latina hanc non habuerit occasionem, propterea Sabbati jejunium non improbavit, imo commendavit ac retinuit.

(42). Quartum jejunium erat quod diceba-

tur Adventus, cuius mentionem faciunt scriptores doctrina et vetustate per celebres, ut Perpetuus Turonensis episcopus, concilium item Turonense, ac Matisconense sæculo sexto celebrata. A monachis primum, tum a laicis ex devotionis fervore singulis diebus a festo S. Martini ad Natalem usque diem Domini hoc jejunium servari coepit. Atque ejusdem observantia jejunii, tametsi non eadem semper ubique fuerit, cum non ex aliquo universalis præcepto penderet, penes monachos tamen aliosque sanctorum ordinum regulares nunquam intercisa fuit, licet alii a festo S. Martini, alii a festo Omnis Sanctorum, ut Minoritæ, a festo S. Catharinae alii, aliisque denique a Dominicâ propinquiore a festo S. Andreæ apostoli, quæ prima Adventus Dominicâ appellatur ab Ecclesia, prædicti jejunii sumpserint exordium.

(43). Celebres ac frequentes erant primis Ecclesiæ sæculis stationes, et cum stationibus conjuncta jejunia. Statio autem, auctore eminentissimo Cardinali Cozza in libro de Jejunio, part. ii, artic. 19, aliud non erat quam « Fidelium cultus seu officium, quo certis diebus ad martyrum convenientes seculera, ibique a solis ortu stantes, orationibus, sacrarum Scripturarum lectionibus, ac Jejunio usque ad horam nonam vacabant. » Verum temporis decursu hanc stationum disciplinam collapsam restauravit, licet sub diversa forma ab antiqua, S. Gregorius Magnus. Diebus deinde Dominicis Adventus et Quadragesimæ stationes consignatae cum fuerint, a jejunio separatae remanserunt. Quamobrem in hoc maxime nostrorum temporum stationes ab antiquis differunt quod illæ jejunium habuerint conjunctum, nostræ non item. Nec mirum id videri debet, cum non ex præcepto constanti quopiam, sed ex varia pendeat pro temporum opportunitate Ecclesiæ disciplina.

(44). Stationibus simillimæ erant vigiliæ, quæ cum ab exemplo Christi, de quo scriptit Luca cap. vi, Erat pernoctans in oratione Dei, tum apostolorum, ut ex Actorum capite 16 liquet, originem trahunt suam; nisi quod vigiliæ nocturnæ erant, stationes vero diurnæ. Vigiliæ hujusmodi agebant fideles vigilantes, orantes ac jejunantes ad martyrum sepultra nocte præcedente solemnitatem aliquam. Diu hæc vigiliarum disciplina in Ecclesia obtinuit; nam ex concilio Oxoniensi anno 1212 celebrato apparebat apertissime eam sub id tempus in Anglia viguisse; quin etiam perseverasse adhuc sextodecimo sæculo in provincia Forouliensi, ex Aquileiensi concilio sub Clemente VIII celebrato, anno 1396 satis clare colligitur. Sed viris duntaxat, non mulieribus licet erat vigiliæ agere. Siquidem jam inde a quarti sæculi initio feminis vetitum fuit vigilare in locis in quibus et viri vigilabant; sed in privatis oratoriis domi ipsæ agebant vigiliæ. Sublatis tandem omnino vigiliis, earum loco remanserunt jejunia, quæ nunc etiam temporis ex Ecclesiæ præscripto servantur.

(45). Inter alia præterea jejunia, quæ intra

annum primi celebrabant Christiani, est memorabile illud, quod observabant Kalendas Januarii. Nam ille dies gentilibus solemnis maxime erat; in eo et convivia et victimas multiplicabant, festumque erat eodem die Jano, Aesculapio et Jovi sacrum. Patres igitur, ut omnem superstitionis speciem ab animis fidelium amoverent, illum ipsum diem consecrarunt jejunio. Atque a Patribus passim ejus diel jejunium commendatum legitur, maxime vero ab Ambrosio.

(46). Tandem circa Rogationum jejunium, cum consilii illud, non præcepti fuerit, varia fuit estque etiamnum Ecclesiæ disciplina. Rogationes, hoc est publicas preces ad Dei misericordiam in ærumnis implorandam, nonnulli Mamerco seu Mamerto Vienensi episcopo referunt auctori, alii antiquiores illo existimant, sed ab eo putant restauratum earum usum. Ecclesiæ quædam eas celebrant modo cum triduano jejunio, aliae cum solo Jejunio feriæ quartæ, atque unusquisque Ecclesiæ sue consuetudinem ac morem tuto servare potest.

(47). Hæc, quæ paucis complexi sumus, antiquam jejuniorum disciplinam in Ecclesia receptam spectant; sequitur ergo ut quæ præsens seu recens sit, tum occidentalis, tum orientalis Ecclesiæ disciplina circa jejunia, nunc indicemus. Et quidem quod ad Ecclesiæ occidentalem attinet, neminem latet, præter quadragesimale jejunium, Quatuor Temporum, ac vigiliarum quas aliquibus solemnitatibus festisque sanctorum præmittendas esse Ecclesia decrevit, jejunium aliud nullum habere fideles sub præcepto.

(48). Diebus Veneris et Sabbati abstinentia a carnis, sed non jejunium præcipitur. At longe diversus est apud Græcos et Orientales in celebrandis jejunis mos et disciplina, ut demonstratum est a multis præclarissimis viris qui scriptis suis Græcorum ritus sunt persecuti. Etenim non omnes eadem habent jejunia, neque eodem modo illa servant. Mingrelienses, Græcum, et ipsi in sacris peragendis ritum sequentes, licet proprio utantur idiomate, quatuor habent Quadragesimas. Prima ante Pascha, et a Quinquagesima incipit; secunda post Pentecosten; tertia initium sumit a Kalendas Augusti usque ad festum Assumptionis B. Virginis; quarta Adventus Domini, quæ quadraginta complectitur dies. Abstinent a carnis, nonnisi post solis occasum cenant in majori hebdomada; vinum haud gustant, ultimisque tribus diebus ejusdem ab omni prorsus cibo abstinent. Apud Syros autem Jacobitas, præter feriam quartam et sextam, quinque sunt celeberrima jejunia. Primum Quadragesimæ, alterum Apostolorum, tertium Migrationis, seu Assumptionis B. Virginis, quartum Nativitatis, quintum Niniviticum jejunium Quadragesimæ, octo supra quadraginta diebus absolvitur; Apostolorum vero a feria secunda post Pentecosten usque ad diem vigesimam nonam Junii producitur; et Migrationis jejunium a Kalendas Augusti usque ad diem decimam

quintam, Nativitatis vero alii a Kalendis Decembriis auspicantur, nonnulli a die decima Decembriis per duas hebdomadas observant. Denique Ninivitarum jejunium a feria secunda, quæ tribus hebdomadibus præcedit jejunium quadragesimale usque ad feriæ quintæ matutinum observant aliqui, nonnulli autem ad matutinum Sabbati. Syri Nestoriani, præter quinque recensita jejunia et ferias quartam et sextam, in quibus haud multum dissident a cæteris Orientalibus (est enim sola varietas quantum ad numerum dierum jejunii, ejusdem initium), duo habent particularia jejunia, nempe jejunium Eliæ seu Crucis per hebdomadas septem, a Dominica prima Eliæ, quæ quartam æstatis sequitur, usque ad feriam sextam quartæ hebdomadæ Crucis, seu septimam Eliæ; ac jejunium Virginum tribus post festum Epiphaniæ diebus. Jejunium Niniviticum sic est appellatum, quia dum populi peste aliis calamitatibus affligerentur, episcopi indictis supplicationibus ac jejunio Ninivitarum usi sint exemplo ad Dei opem implorandam. Jejunium autem Virginum ita est appellatum, quod originem habuerit ex supplicationibus ea occasione indictis, in qua rex Arabum, sive, ut alii volunt, Persarum imperaverat ut sibi ex urbe Hirta quadraginta virgines adducerentur. Tunc enim ob beneficia illis supplicationibus accepta statuerunt ut quolibet anno jejunium istud observaretur. Conveniunt cum Syris Jacobitis circa jejunii disciplinam Copti et Æthiopes. Armeni autem non ubique eadem jejunia servant. Qui Constantiopolis commorantur Armeni sive catholici, sive hæretici, a feria secunda Quinquagesimæ jejunii quadragesimalis sumunt exordium. Hæretici ante Nativitatis festum, quod die octava Januarii celebrant, septem diebus jejunant, atque in vigilia jejunium ad vesperam usque protrahunt cum sacrum faciunt, ac deinde cœnant, et in ea utuntur lacticiniis et ovis. At catholici in vigilia dumtaxat Nativitatis, cuius festum diverso ab hæreticis die celebrant, jejunare solent, atque a piscibus etiam abstinent. Ante Epiphaniam septem diebus jejunant omnes tum catholici tum hæretici; festum Assumptionis B. Virginis semper die Dominica celebrant, et die Lunæ ad Sabbatum usque, quo die lacticiniis utuntur, solent jejunare; eademque ratione jejunia servant quæ præcedunt festum Transfigurationis et Exaltationis sanctæ Crucis. A feria secunda post Pentecosten ad feriam usque sextam, jejunium colunt quod vocant sancti Eliæ, atque ejusdem rationis sunt alia jejunia, scilicet sancti Gregorii illuminatoris, sancti Jacobi episcopi, sancti Sergii martyris, et sancti Gregorii quem Thaumaturgum appellant, in quibus a feria secunda usque ad sextam jejunant. Hæc sunt quæ orientalis Ecclesiæ circa jejunia præsentem disciplinam spectant, de qua satis hactenus diximus.

(49). His breviter ac dilucide, quantum satis esse potest ad Orientalium circa jejunium disciplinam dignoscendam, indicatis,

restat ut pauca de jejuniis dogmate edissemus. Ac principio quidem animadvertisimus Calvinianos aliosque recentes novatores jejunia omnia e medio sustulisse, ut perspicue apparet ex iis quae libro Institutionum quarto, capite 12, sribit Calvinus, ubi quadragesimale jejuniū superstitione appellat observationem. Ac tametsi fateri non dubitent, jejuniū praeceptum in veteri lege fuisse, cum id expressum legatur apud Iosephum, Jonam, atque alibi in veteris Testamenti libris; negant tamen audacter eidem jejuniū obnoxios esse Christianos, propterea quod a legis vinculo soluti sunt, Ecclesiāque jejuniū sub praecepto indicere posse. Sed illorum error facile convelli potest. An non enim apud Matthæum vi dicitur: *Tu autem cum jejunias, unge caput tuum, etc.*? Nec officit quod jejuniū praeceptum ad legem veterem pertineret; satis etenim constat, cæterialia tantum præcepta, non autem moralia, cujusmodi procul dubio est præceptum jejuniū, illucescente Evangelio aorogata fuisse. Id quod mirifice ex Augustini doctrina in epistola ad Casulanum, quae est 36, confirmari potest. Sic enim eo loco habet S. Pater: « Ego in evangelicis et apostolicis litteris, totoque instrumento quod appellatur Testamentum Novum, animo id revolvens, video præceptum esse Jejunium. Quibus autem diebus non oporteat jejunare, et quibus oporteat, præcepto Domini vel apostolorum non invenio definitum. » Audiant Augustinum novatores aitatem in sacris novi federis litteris jejunium esse præcep-

JESU SOCIETAS.

SUMMARIUM.

1. ad 13. Aliqua de Societate Jesu. — 14. Constitutione Clementis XIV qua eadem Societas extinguitur

(1). Societas Jesu merito laudatur a Benedicto XIV, tom. I, constitut. 49, incep. *Constantem*. (2). Societati Jesu unus locus inter consultores congregationis Sacrorum Rituum perpetuo assignatur; idem, ibid. (3). Societatis Jesu collegium in civitate S. Dominici in insula Hispaniola, in publicam studiorum universitate erigitur; idem, constit. 37, incip. *In supereminenti*. (4). Ejusque collegii rectori tribuitur facultas conferendi gradus, cumulative tamen cum priore PP. Prædicatorum; idem, ibid.

(5). In Societate Jesu congregations Generales, ex Brevi Innoc. X, singulis novenniis haberi jubentur; idem, const. 24, incip. *Devotum majori*. (6). Societas Jesu variis temporibus institut pro abrogatione hujusmodi brevis; idem, ibid. (7). Illud tamen quo ad triennalem officiorum durationem

(105) Jejunii ecclesiastici historiam Gallice edidunt Ludovisius Thomassinus, et Benedictinus D. de l'Isle; quibus adde Gabrielis Albaspinæ De jejunis et stationibus observationes, Cabassutii De veterum jejuniorum Ecclesie origine, et ritibus dissertationem, et Joannis Ciampini de Cruce stationali, investigationem historicam. De Quatuor vero Temporum jejunii eorumque origine existant peculiares dissertationes duas, Ludovici Meratorii una, altera P.

ptum, determinationem vero illorum dierum in quibus jejunium colendum sit, Ecclesiæ potestati ac libertati esse relicta. Quod vera possit Ecclesia suis legibus jejunia præcipere fidelibus, et stabilire certa jejunii tempora, vel ex ipso Synagoga exemplo demonstratur, quæ Judæis jejunia imponebat, ut apud Hieremiam, Estherem, ac Zachariam, legere est. Quod si ea potestate pollebat Judæorum Synagoga, quid est quod eamdem Ecclesiæ Christi denegandam esse putent novatores? An dicturi sunt minori gaudere Ecclesiæ potestate quam Synagoga habuerit? At ridiculum id est. Deinde Ecclesiæ prælati non minus ac principes sæculares potestate gaudent leges condendi ad fidelium spirituale bonum promovendum. Nemo autem dubitare potest jejunium valde opportunum atque optimum esse ad spiritualem finem consequendum remedium; ex quo Angelicus Doctor 2-2, quæst. 147, deducit jejunium sub præcepto quoque naturali cadere. Potest igitur Ecclesia predictum remedium fidelibus præcipere, sicut sæculares principes exercitium illorum actuum, qui alioquin liberi essent, præcipiunt subditis, qui vergunt in eorumdem subditorum bonum. Extra dubium est ergo, et in sacris litteris novi federis præceptum esse jejunium, illudque fidelibus præcipere posse Ecclesiæ. Quæ contra hujusmodi doctrinam objicere solent hæretici, adeo levia, inepta, ac futile sunt, ut vix digna sint lucubratione anicularam; in iis propterea exsufflandis tempus terere nolumus (105).

JESU SOCIETAS.

et supprimitur. — 15. Alia constitutio ejusdem pontificis. — 16. Bulla Pii VII pro restitutione congregationis Societatis Jesu.

abrogatum fuit ab Alexandre VIII; idem, ib. Bened. XIV. (8). Innocentii legem quicad novennalem congregationem abrogat; idem, ibid. (9). Et quoad præfinitionem termini triennalis officiorum, abrogationem jam factam confirmat; idem, ibid.

(10). In Societate Jesu vacatio beneficiorum non inducitur per emissionem votorum simplicium; id. constit. 23, incip. *Ex quo dilectus Filius*. (11). Sed in ipsius congregatione generali v decretum fuit illius alumnos, expleto probationis biennio, beneficia ecclesiastica dimittere debere; idem, ibid.

(12). E Societate Jesu theologus consultor Pœnitentiariæ Apostolicæ assumi consuevit; idem, tom. I, const. 96, incip. *In Apostolice*, § 15.

(13). Jesu Societas extinguitur et supprimitur a fel. record. Clement. XIV, per suas

Joan. Hyacinthi Sberaleæ, quas cum tribus indicatis Albaspinæ, Cabassutii et Ciampini opusculis habes tom. I disciplinae Populi Dei in Novo Testamento a Claudio Fleury Gallice scriptæ, et a Franc. Antonio Zaccaria illustratæ, p. 155 seqq. Venetiæ secunda editionis apud Zattam. Vide etiam Dissert. Fr. Dominici Thomæ Valsfredi Ord. Præd. de usu et instit. Jejuniorum Temporum Bon. Edit. 1771 (EDIT. BARBIERI)

litteras in forma brevis, sub die 21 Julii 1773, ut hic ad litteram allatae sequuntur.

CLEMENS PAPA XIV.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

(14). Dominus ac Redemptor noster Jesus Christus, Princeps pacis a propheta prænuntiatus, quod hunc in mundum veniens per angelos primum pastoribus significavit, ac demum per se ipsum, antequam in celos ascenderet, semel et iterum suis reliquit discipulis; ubi omnia Deo Patri reconciliavisset, pacificans per sanguinem crucis suæ, sive quæ in terris, sive quæ in celis sunt, apostolis etiam reconciliationis tradidit ministerium, posuitque in eis verbum reconciliationis, ut legatione fungentes pro Christo, qui non est dissensionis Deus, sed pacis et dilectionis, universo orbi pacem annuntiarent, et ad id potissimum sua studia conseruent ac labores, ut omnes in Christo geniti solliciti essent servare unitatem spiritus in vinculo pacis, unum corpus, et unus spiritus, sicut vocati sunt in una spe vocationis, ad quam nequaquam pertingitur, ut inquit S. Gregorius Magnus, si non ad eam unita cum proximi mente curratur.

Hoc ipsum potiori quadam ratione nobis divinitus traditum reconciliationis verbum et ministerium, ubi primum, meritis prorsus imparibus evecti fuimus ad hanc Petri Sedem, in memoriam revocavimus, die noctuque præ oculis habuimus, cordique altissime inscriptum gerentes, ei pro viribus satisfacere contendimus, divinam ad id opem assidue implorantes, ut cogitationes et consilia pacis nobis, et universo dominico gregi Deus infundere dignaretur, ad eamque consequendam tutissimum nobis firmissimumque aditum reserare. Quinimo probe scientes divino nos consilio constitutos fuisse super gentes et supra regna, ut in excolenda vinea Sabaoth, conservandoque Christianæ religionis ædificio, cuius Christus est angularis lapis, evellamus, et destruamus, et disperdamus, et ædificemus, et plantemus, eo semper fuimus animo constantique voluntate, ut quemadmodum pro Christianæ reipublicæ quiete et tranquillitate nihil a probis prætermittendum esse censuimus, quod plantando ædificandoque esset quovis modo accommodatum: ita eodem mutuæ charitatis vinculo expostulante, ad evelendum destruendumque quidquid jucundissimum etiam nobis esset atque gratissimum, et quo carere minime possemus sine maxima animi molestia et dolore prompti æque essemus atque parati.

Non est sane ambigendum ea inter quæ ad catholice reipublicæ bonum felicitatemque comparandam plurimum conferunt, principem fere locum tribuendum esse regulibus ordinibus, ex quibus amplissimum in universam Christi Ecclesiam quavis ætate dimanavit ornamentum, præsidium, et utilitas. Hos idcirco Apostolica hæc Sedes approbavit non modo, suisque fulcita est auspiciis, verum etiam pluribus auxit beneficiis,

exemptionibus, privilegiis et facultatibus, ut ex his ad pietatem excolendam, et religionem, ad populorum mores verbo et exemplo rite informandos, ad fidei unitatem inter fideles servandam confirmandamque, magis magisque excitarentur atque inflammarentur. Ast, ubi eo res devenit ut ex aliquo regulari ordine, vel non amplius uberrimi i fructus, atque optatissima emolumenta a Christiano populo perciperent, ad quæ afferenda fuerant primitus instituti, vel detimento potius esse visi fuerint, ac perturbanda magis populorum tranquillitatì quam eidem procurandæ accommodati; hæc eadem Apostolica Sedes, quæ eisdem plantandis operam impenderat suam, suamque interposuerat auctoritatem, eos vel novis communire legibus, vel ad pristinam vivendi severitatem revocare, vel penitus etiam evellere ac dissipare minime dubitavit.

Hac sane de causa Innocentius papa tertius, prædecessor noster, cum compriisset nimiam regularium ordinum diversitatem gravem in Ecclesiam Dei confusionem inducere, in concilio generali Lateranensi IV firmiter prohibuit ne quis de cætero novam religionem inveniat; sed quicunque ad religionem converti voluerit, unam de approbatis assumat; decrevitque insuper ut qui voluerit religiosam domum de novo fundare, regulam et institutionem accipiat de approbatis. Unde consequens fuit ut non licet omnino novam religionem instituere sine speciali Romani Pontificis licentia, et merito quidem, nam cum nove congregaciones majoris perfectionis gratia instituantur, prius ab hac sancta Apostolica Sede ipsa vitæ future forma examinari et perpendi debet diligenter, ne sub specie majoris boni et sanctioris vitæ plurima in Ecclesia Dei incommoda et fortasse etiam mala exoriatur.

Quamvis verio providentissime hæc fuerint ab Innocentio III, prædecessore, constituta, tamen postmodum non solum ab Apostolica Sede importuna petentium inhibito aliquorum Ordinum Regularium approbationem extorti, verum etiam nonnullorum præsumptuosa temeritas diversorum ordinum præcipue mendicantium nondum approbatorum effrenatam quasi multitudinem adinvenit. Quibus plene cognitis, ut malo statim occurreret, Gregorius papa X, pariter prædecessor noster, in generali concilio Lugdunensi renovata constitutione ipsius Innocentii III, prædecessoris, districtius inhibuit ne aliquis de cætero novum ordinem, aut religionem adinveniat, vel habitum novæ religionis assumat. Cunctas vero generaliter religiones et ordines mendicantes post concilium Lateranense iv adinventos, qui nullam confirmationem Sedis apostolicæ meruerunt, perpetuo prohibuit. Confirmatos autem ab Apostolica Sede modo decrevit subsistere infra scripto: ut videlicet professoribus eorumdem ordinum ita licet in illis remanere, si voluerint, quod nullum deinceps ad eorum professionem admitterent, nec de novo domum vel aliquem locum acquirerent, nec domos seu loca que habebant alienare